

Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Машинатаануу, автоматика жана геомеханика институтунун жана Б. Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин алдындагы Д 05.23.686 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиясынын мүчөсү, техника илимдеринин доктору, доцент Бакасова Айна Бакасовнанын 05.13.01 - тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштеп чыгуу адистиги боюнча техника илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган Азимова Алимакан Алибаевнанын “ЖОЖдун билим берүүчүлүк процессинин натыйжалуулук мониторингинин маалыматтык тутумун иштеп чыгуу” деген темадагы диссертациясына берилген

Эксперттик корутундусу

Эксперт, Азимова Алимакан Алибаевнанын диссертациясын карап чыгып, төмөндөгүдөй тыянакка келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунушталган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилдик багытына дал келет. ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүн изилдөө маалыматтык системаны колдонуу менен билим берүү процессин мониторингдөө системасын өнүктүрүү аркылуу жүргүзүлгөн. Диссертациялык иш 05.13.01 - тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштеп чыгуу илимий адистигинин паспортуна толугу менен жооп берет (3, 4, 8 п.).

2. Илимий изилдөөнүн максаты - маалыматтык системасынын негизинде мониторинг системасын иштеп чыгуу жана өркүндөтүү аркылуу ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүнүн натыйжалуулугун жакшыртуу.

Бул максатка жетүү үчүн төмөндөгүдөй милдеттер коюлган:

- ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүнүн мониторинг системасынын учурдагы абалын жана өнүгүү артыкчылыктарын талдоо;

- ЖОЖдун билим берүү процессинин мониторинг системасынын методикасын иштеп чыгуу;

- ЖОЖдун окуу процессине мониторинг жүргүзүү үчүн бизнес-процесстерди жана анын процедураларын ишке ашыруу алгоритмин түзүү;

- ЖОЖдун билим берүү процессине мониторинг жүргүзүү системасынын баалоо критерийлери менен көрсөткүчтөрүн иштеп чыгуу;

- билим берүү процессине мониторинг жүргүзүүнүн маалыматтык системасынын моделин иштеп чыгуу;

- ЖОЖдун билим берүү процессине мониторинг жүргүзүүнүн маалыматтык системасын моделдөө жана аны ишке ашыруу.

Изилдөөнүн объектисинин диссертациянын максаттарына жана маселелерине дал келиши: Изилдөөнүн объектиси болуп жогорку окуу жайынын билим берүү ишмердүүлүгүн башкаруунун бизнес-процесстери жана мониторинги саналат. Диссертациядагы изилдөөнүн предмети ЖОЖдо

билим берүү ишинин натыйжалуулугуна мониторинг жүргүзүү системасын түзүүнүн теориялык, методикалык жана практикалык аспектилери, сапат мониторингинин усулдары жана алгоритмдери тутумдук талдоо усулдары, маалыматты талдоо, сактоо жана иштетүү системалары.

Изилдөөнүн методологиясы ЖОЖдун билим берүү процессинин эффективдүү иштешин камсыз кылуунун маанилүү маселеси болуп саналган, ЖОЖдун баалоо жана башкаруу процесстерин системалаштырууга жана жөнгө салууга мүмкүнчүлүк берген, билим берүү мониторингинин маалыматтык системасын иштеп чыгууга жана ишке ашырууга багытталган.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Азыркы учурда коомдун жана мамлекеттин өнүгүшү үчүн жогорку билим берүүнүн натыйжалуулугун камсыз кылуу өлкөнүн билим берүү саясатынын приоритеттүү багыты катары саналат. Билим берүү тармагын өнүктүрүүнүн программалык документтеринде жогорку билим берүүнүн натыйжалуулугун камсыз кылуу зарылчылыгы атаандаштыкка жөндөмдүүлүктү, дүйнөлүк билим берүү мейкиндигине интеграциялануу шарттарын, ошондой эле билим берүүнүн улуттук коопсуздугун аныктоочу эң маанилүү фактор катары көрсөтүлгөн.

Өлкөнүн экономикасын модернизациялоодогу Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүү системасынын негизги милдети - өлкөнүн экономикасын билим аркылуу өнүктүрүү менен келечекте жогорку билим берүү системасын реформалоону тереңдетүүнү жана анын сапатын жогорулатуу болуп саналат.

Билим экономикасынын жана инновациялык социалдык-экономикалык өнүгүүнүн талаптарын эске алуу менен жогорку билим берүү натыйжаларынын эффективдүүлүгүн мониторинг системасын колдонуу менен жогорулатуу учурдун актуалдуу көйгөйлөрүнүн бири болуп, практиктердин да жана изилдөөчүлөрдүн да көңүлүн бурган маанилүү маселелердин бири болуп эсептелет.

3. Илимий натыйжалар:

Иште төмөнкү жаңы илимий негизделген теориялык жана практикалык жыйындысы университетти башкаруу системасын өнүктүрүү үчүн маанилүү мааниге ээ болгон натыйжалар сунушталат:

Натыйжа 1.

- билим берүү бизнес-процесстерди системалаштыруу менен алгоритмдерди түзүү боюнча ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүнүн мониторингинин жаңы концепциясы иштелип чыккан;

Натыйжа 2.

- көрсөткүчтөр системасын түзүү жана баалоо тартибинин жыйынтыгын чыгарууда автоматташтырылган системасын түзүү жана аны формат түрүндө концептуалдык чагылдырылышы менен өзгөчөлөнгөн ЖОЖдун билим берүү процессин мониторингдөөнүн методологиясы иштелип чыккан;

Натыйжа 3.

- предметтик изилдөөнүн чөйрөсүндө системалык структуралык талдоо эл аралык стандарттарды колдонуу менен өзгөчөлөнгөн ЖОЖдун билим берүү процессинин мониторинг системасынын концептуалдык жана функционалдык моделдери иштелип чыккан;

Натыйжа 4.

- ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүн тандалган параметрлер боюнча талдоону жана өлчөөнү ишке ашырууга мүмкүндүк берген тиешелүү объекттердин берилген мүнөздөмөлөрү жана касиеттери менен айырмаланган ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүн мониторингдөөнүн маалыматтык системасынын модели сунушталган.

Азимова Алимкан Алибаевнанын “ЖОЖдун билим берүүчүлүк процессинин натыйжалуулук мониторингинин маалыматтык тутумун иштеп чыгуу” деген темадагы диссертациясынын мазмуну маселелерди чечүүгө жооп берген, билимдин тиешелүү тармагы үчүн маанилүү жана окумуштуулук даражасын ыйгаруу тартиби жөнүндө жобонун 11-пунктундагы 1-пунктчасынын квалификациялык критерийлерине ылайык келген атайын даярдалган кол жазма түрүндө жеке илимий квалификациялык иш болуп саналат.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Изилдөөнүн натыйжалары түздөн-түз практикалык мааниге ээ жана ЖОЖдо төмөнкү максаттарда колдонулушу мүмкүн:

- билим берүү системасынын абалын талдоо жана баалоо үчүн инструменттерди иштеп чыгууда жана бизнес-процесстерди тартишке салууда (формалдаштырууда);

- ЖОЖдун билим берүүсүн мониторингдөөнүн жол-жоболорун унификациялоо жана стандартташтырууда;

- ЖОЖдун билим берүү ишмердүүлүгүнүн натыйжалуулугун баалоо үчүн убакытты жана чыгымдарды үнөмдөөнү камсыздалган, билим берүүнү мониторингдөөнүн маалымат системасынын долбоорун иштеп чыгууда;

- ЖОЖдун билим берүү процессинде мониторингди уюштуруу жана өткөрүү боюнча сунуштарды иштеп чыгууда.

Изилдөөнүн практикалык натыйжалары ОшТУда билим берүүнү мониторингдөө системасын иштеп чыгууда жана ишке киргизүүдө пайдаланылды.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши:

Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна жана анда коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттерине дал келет. Авторефераттын кыргыз жана орус тилдердеги мазмуну толугу менен диссертациянын мазмунуна ылайыктуу. Авторефераттагы кыргыз, орус жана англис тилдердеги резюме бирдей көлөмдө даярдалган.

6. Айрым мүчүлүштүктөр: Диссертациялык иште айрым мүчүлүштүктөр кездешет:

1. Билим берүү мониторинг системасын обзордук талдоодо эл аралык деңгээлде колдонулуп жаткан иштелмелердин улуттук деңгээлде колдонуу шарты жана финансылык чыгашалары толук деңгээлде каралган эмес.

2. Иштелип чыккан окуу процессинин мониторинг системасынын методикасында, аны толук кандуу ишке ашырууда ЖОЖдун жооптуу түзүмдөрү жана инфраструктуралык колдоо маселеси жетиштүү түрдө сүрөттөлбөгөн.

Бирок, айтылган мүчүлүштүктөр иштин жалпы мазмунуна кедергисин тийгизбейт. Бул мүчүлүштүктөр диссертациянын аягына чыгарууга жана аны толук жана ынандыарлык кылууга таасирин бербейт.

7. Сунуштамалар:

Диссертациялык кенештин эксперти кандидаттык диссертация боюнча дайындоону сунуш кылат:

жетектөөчү мекеме катары - 05.13.01 - тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштеп чыгуу адистиги боюнча илимий кадрлары бар И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин “Колдонмо информатика” кафедрасы.

биринчи расмий оппонент - Казакстан Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын академиги, ф.-м.и.д., профессор Калимолдаев Максат Нурадиловичти (05.13.18 - математикалык моделдер, сандык усулдар жана программалар комплекси адистиги), изилдөө проблемасына жакын эмгектери бар.

1. Разработка системы мониторинга электрических подстанций на базе Ios и реализация проектов на FPGA / Калимолдаев, М. Н., Шермантаева Ж. // Международный журнал электроники и телекоммуникаций, 2023. С. 819-824.

2. Как искусственный интеллект меняет маркетинг / Милихат Р., Калимолдаев М.Н., Абдилдаева А.А., Отман М. // Проблемы информатики. 2022. № 4 (57). С. 84-106.

3. Оптимизация модуля информационной системы для решения прямой задачи гравиметрии с использованием генетического алгоритма / Назирова, А., Калимолдаев, М., Абдолдина, Ф., и Дубовенко, Ю. // Восточно-Европейский журнал передовых технологий, 2 (9 (116)), - С. 21–34.

экинчи расмий оппонент - И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин Кыргыз-корей маалымат борборунун директору, т.и.к., Автоматтык башкаруу кафедрасынын профессору Акматбеков Рыспек Актаевичти (05.13.01 - тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштеп чыгуу адистиги), изилдөө проблемасына жакын эмгектери бар.

1. Тестовые задачи для тестирования программного обеспечения параметрической оптимизации / Акматбеков Р.А., Сабырбекова Б.М.,

Конокбаева А.К. // В сборнике: Перспективы развития технологий обработки и оборудования в машиностроении. Сборник научных статей Всероссийской научно-технической конференции. Отв. редактор Е.В. Смоленцев. Воронеж, 2023. С. 54-61.

2. Оптимизация в задачах управления и планирования эксперимента / Акматбеков Р.А. // В сборнике: информационные технологии в управлении, автоматизации и мехатронике. сборник научных трудов 3-й Международной научно-технической конференции. Курск, 2021. С. 21-24.

8. Сунуштар.

Диссертациялык ишти Д.05.23.686 диссертациялык кеңешинин жыйынында карап чыгууну сунуштайм. Диссертация 05.13.01 – тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштетүү адистигине ылайыктуу. Жогорку окуу жайларынын билим берүү ишмердүүлүгүн жакшыртуу максатында билим берүү процессин мониторингдөө системасын иштеп чыгуу жана колдонуу боюнча натыйжалары жетиштүү көлөмдө баяндалган.

А.А. Азимованын баштапкы документтерин текшерүүнүн жыйынтыгы менен диссертациялык изилдөө жеке өзү тарабынан аткарылгандыгын ырастайт. Берилген документтер ишенимдүү жана бардык талаптарга жооп берет. Документтердин мазмуну изилдөөнүн максатына жана милдеттерине толугу менен шайкеш келет.

9. Корутунду.

Азимова Алимекан Алибаевнанын "ЖОЖдун билим берүүчүлүк процессинин натыйжалуулук мониторингинин маалыматтык тутумун иштеп чыгуу" темасындагы диссертациясы актуалдуу тема жана заманбап методологиялык деңгээлде аткарылган. Коюлган максат жана бардык маселелер толук көлөмдө чечилген. Алынган жыйынтыктар ички бирдиктүүлүк менен мүнөздөлөт жана диссертациянын бөлүмдөрү арасында өз ара байланыштар бар. Ар бир бөлүмдөн кийин негизги жыйынтыктар берилген жана изилдөөнүн кийинки этабын аткаруу зарылдыгы белгиленген. Чыгарылган жыйынтыктар максатка жана маселелерге ылайык келет, ал эми практикалык сунуштар изилдөөчү тарабынан жүргүзүлгөн комплекс изилдөөлөргө негизделген жана илимий иштердин мазмунун чагылдырат. Иштин жыйынтыктары билим берүү тармагында колдонулушу мүмкүн.

10. Диссертациялык кеңештин эксперти берилген документтерди карап чыгып, Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Машинатаануу, автоматика жана геомеханика институтунун жана Б. Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин алдындагы Д.05.23.686 диссертациялык кеңешине 05.13.01 - тутумдук талдоо, башкаруу жана маалыматтарды иштеп чыгуу адистиги боюнча техника илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алуу үчүн жазылган Азимова Алимекан

Алибаевнанын “ЖОЖдун билим берүүчүлүк процессинин натыйжалуулук мониторингинин маалыматтык тутумун иштеп чыгуу” деген темадагы диссертациялык ишин кабыл алууну сунуштайт.

Д 05.23.686 диссертациялык кеңештин эксперти техника илимдеринин доктору, доцент

А.Б. Бакасова

Эксперт А.Б. Бакасованын кол тамгасын тастыктайм:

Диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы,
физика-математика илимдеринин кандидаты,
улук илимий кызматкер

17.12.2021

Г.К. Керимкулова

